

ANCHETĂ: Patru din cinci sesizări având ca obiect infracțiuni împotriva libertății și integrității sexuale comise asupra minorilor s-au soluționat cu clasarea faptelor sau cu renunțarea la urmărirea penală

Recomandări Salvați Copiii România, prin modelul Barnahus

București, 21 februarie 2023: Patru din cinci sesizări având ca obiect infracțiuni împotriva libertății și integrității sexuale comise asupra minorilor s-au soluționat cu clasarea faptelor sau cu renunțarea la urmărirea penală; ponderea cea mai redusă o înregistrăm în cazul violului (74%) și agresiunilor sexuale (73%), ponderea cea mai ridicată în cazul racolării minorului în scopuri sexuale 92%, arată datele statistice din *Raportul Inspecției Judiciare (2021)*. Mai mult, ancheta este îngreunată de procedura de intervievare a copilului-victimă, forțat să treacă prin prea multe mărturisiri care îl retraumatizează (minim șase), iar filtrarea sesizărilor de către personalul care nu beneficiază de suficientă pregătire în domeniul comunicării cu copii în situații de traumă reprezintă principala problemă a sistemului public de intervenție în astfel de situații, potrivit anchetei de conținut realizate de Salvați Copiii România, cu specialiști în domeniu, în perioada iulie – septembrie 2022.

Datele statistice puse la dispoziție în cadrul Raportului Inspecției Judiciare arată că:

- În medie, 80% dintre cele 18.549 de sesizări din perioada 2014-2020 cu privire la faptele prevăzute de Art. 218-222 cu victime minori s-au soluționat cu clasarea faptelor sau cu renunțarea la urmărirea penală;
- Majoritatea sesizărilor - 57% - privitoare la faptele care au în vedere infracțiuni împotriva libertății și integrității sexuale comise asupra minorilor sunt asumate sub Art. 220 - **Act sexual cu un minor**, 83,4% dintre acestea finalizându-se cu clasare sau neînceperea urmăririi penale;
- Pe locul următor ca pondere din total sesizări sunt faptele sub incidența Art. 218 - **Viol (28,1% din total sesizări)**, 26% din totalul acestor sesizări fiind finalizate cu rechizitorii sau acorduri de recunoaștere a faptei;
- Au o pondere scăzută faptele incriminate de Art. 219 - **Agresiuni sexuale** (7,1%) din total, Art. 221 - **Corupere sexuală a minorilor** (6,9%) din total și Art. 222 - **Racolarea minorilor în scopuri sexuale** - 0,7% din total.
- În aproximativ 3% din totalul dosarelor referitoare la faptele care au în vedere infracțiuni împotriva libertății și integrității sexuale comise asupra minorilor soluția a pus în discuție valabilitatea consimțământului victimei, distribuția acestor dosare la nivel de Parchete fiind relativ similară.

Proiect derulat de:

Analiza de către Inspekția Judiciară a cauzisticii din perioada 2014-2020 a arătat că sunt încă prezente cazuri în care practica este neunitară sau insuficient argumentată în ceea ce privește:

- persoanele care însoțesc copilul victimă la audiere - au existat și cazuri în care copilul a fost audiat în lipsa unui apărător, cazuri în care nu a fost făcută o suficientă evaluare a oportunității prezenței părintelui sau a ambilor părinți (în condițiile în care aceștia au putut facilita starea de fapt);
- locul unde se realizează audierea și înregistrarea audio-video a declarației victimei minore. Frecvent este reclamată lipsa unui spațiu adecvat și lipsa tehnicii de înregistrare la nivelul organelor de cercetare penală (poliție). De altfel, crearea de spațiu de audiere specific pentru cazurile cu victime copii este una dintre principalele propuneri formulate de către instanțe.
- lipsa de pregătire specifică a celor mai mulți dintre funcționarii din serviciile judiciare pentru abordarea adecvată a victimelor minore;
- reaudierea succesivă a victimei de către organele de cercetare penală (polițiști, procurori) cu sau fără o pregătire a acestora, cu sau fără prezența unui avocat, psiholog, reprezentant DGASPC.

Principalele dificultăți rezultate din analiza dosarelor au evidențiat suplimentar următoarele aspecte:

- revenirea victimei minore asupra declarației inițiale ca urmare a trecerii timpului sau a presiunilor realizate de autor sau chiar de familia victimei între audieri;
- dificultăți de relaționare cu persoanele vătămate minore în contextul procedurilor derulate, inclusiv generate de specializarea insuficientă a organelor de cercetare penală;
- lipsa unor echipe multidisciplinare și interinstituționale de intervenție.

Principalele concluzii ale raportului de cercetare Salvați Copiii România

Evaluarea făcută de Salvați Copiii România în cadrul anchetei realizate prin efectuarea de interviuri cu specialiști arată că:

- Interacțiunea copilului victimă a abuzului sexual cu instituțiile statului, în traseul procedural al acestuia, presupune reamintirea de către copil a agresiunilor la care a fost supus **de minim șase ori până la finalizarea procesului, însă de cele mai multe ori se ajunge și se depășește numărul de zece reamintiri, fără ca în acestea să fie incluse și reamintirile în cadrul discuțiilor copilului în afara instituțiilor statului:** mama/sau persoana de suport, rude, prieteni, asistent maternal sau personal al centrului de plasament etc.

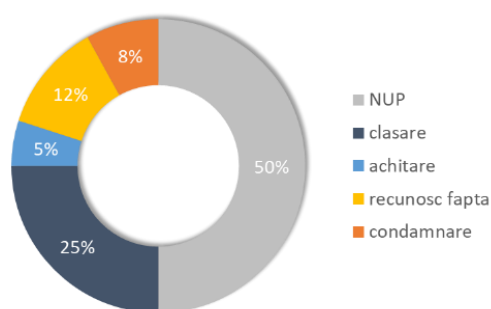
Proiect derulat de:

Cei șase actori care inițiază rememorările minim necesare sunt:

1) persoana care primește plângerea inițială (serviciul 119, polițist de serviciu, asistent social de serviciu), 2) polițistul de caz, 3) managerul de caz din partea DGASPC, 4) psihologul judiciar, 5) procurorul, 6) judecătorul. În cele mai multe cazuri li se adaugă cel puțin un al doilea expert (psiholog, psihiatru, medic legist), avocatul agresorului prin intermediul procurorului, psihologul din DGASPC care participă la evaluarea preliminară și instanța pe parcursul derulării procesului pentru o reaudiere.

- **filtrarea de către personal care nu beneficiază de suficientă pregătire** în domeniul comunicării cu copii în situații de traumă **a sesizărilor cu privire la abuzurile sexuale împotriva copiilor** adresate organelor competente (Poliție, DGASPC, SAS) reprezintă principala problemă a sistemului public de intervenție în astfel de situații.

În urma coroborării informațiilor primite în cadrul studiului, estimările Salvați Copiii România sunt următoarele:

50% (cel puțin) dintre cazurile sesizate inițial sunt evaluate ca fiind nevalide de către poliție și asistenții sociali (gatekeeperii sistemului) și se finalizează cu **neînceperea urmăririi penale (NUP)**;

25%	(cel puțin) dintre cazurile sesizate intră în urmărire penală și se finalizează cu clasarea dosarului de urmărire penală din cauza lipsei de probe suficiente;
5%	dintre cazuri intră în instanță și se finalizează cu achitarea persoanei acuzate;
12%	dintre cazuri se finalizează cu recunoașterea faptei de către acuzat și condamnarea acestuia;
8%	se finalizează cu condamnarea agresorului care nu și-a recunoscut fapta.

Proiect derulat de:

- **preocuparea instituțiilor statului privind recuperarea copilului este cea mai puțin vizibilă pe întregul parcurs.** Dacă preocuparea pentru sancționarea agresorului este semnificativă pentru majoritatea instituțiilor implicate practic în cazurile de abuz sexual împotriva copiilor, recuperarea din punct de vedere emoțional, psihologic este foarte slabă și constă în acordarea, doar în unele localități, a unor servicii de consiliere minimală. Restul efortului de reabilitare trebuie suportat de către aparținător, uneori prin apelul la ONG-uri, fără ca agresorul să fie obligat să suporte costurile acestui efort.
- **comunicarea inter-instituțională are multiple aspecte deficitare.** Deși au fost semnalate colaborări de succes, mai ales între Procuratură și Poliție (între care există o colaborare reglementată juridic), colaborarea între Poliție/ Procuratură și DGASPC, IML, Cabinetele de psihologie judiciară a fost descrisă ca fiind deseori încărcată de asperități și lacune procedurale care pot aduce prejudicii siguranței copilului și modului de desfășurare a anchetei.

Modelul Barnahus dezvoltat de Salvați Copiii

Modelul Barnahus implică o abordare multidisciplinară și inter-instituțională, asigurând colaborarea dintre diversele agenții (judiciare, sociale, medicale) într-un singur spațiu receptiv la nevoile copilului victimă, care oferă servicii complexe acestuia și familiei acestuia, sub același acoperiș. *"Centrul modelului Barnahus este premisa că dezvăluirea de către copil este cheia pentru identificarea și investigarea abuzului împotriva copilului în scopuri penale, protectoare și terapeutice".*

Cadrul de colaborare oferit de către spațiile Barnahus, receptive la nevoile copiilor, aduce împreună partenerii (instanțele judecătorești, parchetul, poliția, serviciile sociale de protecție a copilului, serviciile de sănătate fizică și mintală) în implementarea funcțiilor principale pentru investigarea abuzului împotriva copiilor, profesioniștii ce desfășoară interviurile criminalistice, actorii ai protocolului judiciar, specialiști care livrează serviciile terapeutice și medicale. Acesta creează premisele obținerii unei protecții optime pentru copii. De aceea, abordarea de tip Barnahus permite instituțiilor să lucreze împreună în mod coordonat care să pună în centru drepturile, nevoile și interesele copilului. Modelul Barnahus oferă fiecărui copil un răspuns coordonat și eficient menit să prevină re-traumatizarea în timpul anchetei și procedurilor în instanță. Un rol cheie al modelului Barnahus este să ajute la producerea unor dovezi valide pentru procedurile judiciare prin obținerea mărturisirii de către copil astfel încât copilul să nu fie nevoit să apară în instanță, în situația în care cazul va ajunge acolo.

Principalele caracteristici ale modelului Barnahus sunt următoarele:

- Interviurile judiciare se desfășoară conform unui protocol bazat pe dovezi;
- Valabilitatea probatorie a declarației copilului este asigurată de proceduri și spații adecvate, aliniate la principiile procesului echitabil. Obiectivul este de a preveni repetarea de către copil

Proiect derulat de:

a declarației sale, în timpul procedurilor judiciare, dacă există un rechizitoriu;

- Este disponibilă o examinare medicală în scopul anchetei criminalistice, precum și pentru a asigura starea de bine fizică a copilului și recuperarea acestuia;
- Sunt disponibile și un suport psihologic și servicii terapeutice pe termen scurt și lung pentru traumele copilului, ale membrilor familiei și îngrijitorilor fără comportament abuziv;
- Se asigură evaluarea nevoilor de protecție ale victimei și ale eventualilor frați și surori din familie, precum și o verificare ulterioară.

Recomandări

1. Control din punct de vedere psihologic al celor care lucrează cu copii, mai ales cu copiii vulnerabili (instituționalizați, marginali, afectați de sărăcie sau excluziune socială, copii de vârste foarte mici) mult mai riguros.

2. Informarea privind manifestările comportamentale ale individului cu potențial agresiv împotriva copiilor trebuie să facă parte din campaniile de informare și educare a tinerilor viitori părinți în primul rând și a părinților în general.

3. Considerăm că este foarte importantă înțelegerea dinamicii relaționale dintre agresor și copil în acțiunile de prevenție a agresiunilor sexuale împotriva copiilor.

În funcție de vârstă, jocurile cu copii având ca subiect "secretele" pe care ei le țin, jocurile privind descrierea persoanelor foarte importante din viața lor și argumentarea acestei importanțe, atenția specială a părinților privind "prieteniile" copiilor cu persoane adulte din afara familiei nucleu pot indica semnale de alarmă ale unei potențiale agresiuni și pot crește vigilența părinților cu privire la potențialul pericol care îl pândește pe copil.

4. Interviewarea martorilor copii sau adolescenți din proximitatea victimei necesită la rândul ei pregătire și o bună înțelegere a mecanismelor psihologice individuale și de grup. În caz contrar, efectele de contaminare pot fi asumate cu ușurință "minciunii copilului", iar abuzul sexual să nu ajungă în faza urmăririi penale.

5. Recomandăm părinților tehnica jurnalului, ca instrument important în parcursul lor parental, cel puțin în perioada în care copilul este minor, și notarea evenimentelor (atât pozitive cât și negative prin care trece copilul), încercând să altereze cât mai puțin elementele pe care acesta le dezvăluie.

6. Este recomandabilă elaborarea unui ghid pentru părintele copilului victimă a unui abuz sexual în care să fie descriși pe scurt pașii utili a fi parcurși pentru pedepsirea agresorului și recuperarea post-traumatică a copilului, după aflarea de la copil de existența unui abuz sexual asupra lui. În mod obligatoriu, în acest ghid ar trebui incluse și căile de semnalare a neglijenței sau comportamentului neadecvat din partea reprezentanților statului cu care aparținătorul și copilul intră în contact în acest

Proiect derulat de:

proces.

7. Considerăm că este foarte importantă pregătirea psihologică minimală a polițiștilor și asistenților sociali care merg să verifice fiecare sesizare. Trebuie înțeles că fiecare copil victimă este extrem de fragil, iar fiecare reacție a unui adult de la care copilul victimă așteaptă protecție poate altera informațional narațiunea faptelor și are impact emoțional semnificativ asupra copilului.

8. Recomandăm înregistrarea video și audio a intervențiilor reprezentanților instituțiilor statului, cu aparatură portabilă (similar poliției rutiere), în vederea, pe de o parte, a protejării lor de eventuale agresiuni ale celor intervievați, dar și pentru constituirea unui material probatoriu foarte valoros în cazul în care ancheta intră în faza de urmărire penală. Nu în ultimul rând, înregistrarea poate constitui și un material de suport pentru pregătirea permanentă a personalului din DGASPC și Poliție.

9. În anchetarea cazurilor de abuz sexual împotriva copiilor, interesul superior al copilului, protecția și integritatea acestuia ar trebui să primeze în raport cu toate celelalte principii de drept. Acest model este aplicat în țări nordice, precum Norvegia, și are capacitatea de a genera atât o clarificare procedurală cât și valori pozitive la nivel social.

10. Elaborarea unui ghid pentru asistenții sociali în care pașii procedurali să fie descriși, ghid care să fie și un suport pentru comunicarea cu familia. În opinia noastră, este necesar un mecanism de intervenție interinstituțional care să stabilească cu claritate rolul fiecărui actor și care să integreze mai bine asistența socială și suportul acordat familiei și copilului.

11. Recomandăm crearea unor centre de rezidență pentru copiii victime ale abuzului sexual sau altor tipuri de abuz care să le asigure acestora protecție și un mediu confortabil și sigur în raport cu agresorul, imediat ce plângerea a fost depusă, până la finalizarea procedurilor ce au drept consecință tăierea legăturii agresorului cu copilul victimă (arestare preventivă, încarcerare).

12. Recomandarea adresată de către o parte dintre procurorii intervievați vizează schimbarea statutului suspectului în inculpat înainte de prima audiere, pe baza dovezilor anterioare, în numele interesului superior al copilului, astfel încât la primul interviu să poată fi prezent și avocatul persoanei acuzate, care să formuleze întrebări adresate în aceeași sesiune de audiere.

13. Modificarea legislației astfel încât agresorul să fie obligat să suporte financiar costurile de consiliere psihologică a victimei până la recuperarea acesteia sau, după caz, până la majorat.

14. Introducerea unui sistem de monitorizare pe termen mediu (3 ani) a copilului care a fost victima unui abuz sexual, pentru a vedea riscul de deficit de integrare socială a acestuia și consecințele pe termen mediu ale agresiunii la care a fost supus. Pe parcursul acestei perioade, agresorului i se pot imputa eventuale costuri necesare consilierii copilului.

Proiect derulat de:

15. Identificarea unei modalități de abordare unitară la nivel național a intervenției pentru sprijin psihologic în cazul copiilor abuzați sexual, valorificând expertiza specialiștilor în domeniu și punând în prim plan interesul superior al copilului.

16. Recomandăm un studiu destinat evaluării instituționale a rolului SASANTEC (Serviciului Asistență în Situații de Abuz, Neglijare, Trafic și Exploatare a Copilului) în intervenția rapidă în urma sesizării unui caz de abuz sexual.

17. Specializarea unor magistrați judecători în judecarea cazurilor de abuz sexual împotriva copiilor este cel puțin la fel de importantă ca și specializarea unor procurori criminaliști. O parte a judecătorilor intervievați chestionați au recomandat chiar schimbarea codului de procedură penală în vederea obligativității prezenței unui psiholog cu ocazia oricărei audieri a copilului în faza de urmărire penală și în etapa de derulare a procesului penal.

18. Înființarea unui observator teritorial pentru minori, la nivel național, în cadrul Ministerului Justiției, care să monitorizeze evoluția copiilor victime și fenomenul de re-victimizare a acestora, pentru a oferi periodic o evaluare a eficacității sociale a intervențiilor în domeniul asigurării integrității copiilor și echilibrului psihologic al acestora.

Raportul de cercetare poate fi consultat pe site-ul www.stopabuz.ro [AICI](#).

Proiect derulat de Organizația Salvați Copiii, în parteneriat cu Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului sector 6, cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Scopul proiectului este acela de consolidare a capacității Organizației Salvați Copiii de a facilita implementarea coerentă în România a modelului inovator Barnahus de cooperare instituțională și abordare multidisciplinară pentru protejarea drepturilor copiilor victime ale abuzului sexual și violenței. Proiectul *Cooperare interinstituțională și advocacy pentru protecția copiilor victime ale abuzului sexual și violenței* are în vedere **prevenirea re-traumatizării copiilor victime ale abuzului sexual și violenței domestice. Acesta este implementat în perioada martie 2022-august 2023.**

CONTEXT

De peste 32 ani, Salvați Copiii dezvoltă programe pentru combaterea și prevenirea oricăror forme de violență sau abuz asupra copiilor, prin acțiuni directe de educație și consiliere pentru copii, părinți și profesioniști din domeniu, prin colaborarea cu autoritățile în vederea îmbunătățirii cadrului legislativ specific și prin campanii ample de conștientizare a publicului larg privind reducerea nivelului de

Proiect derulat de:

Iceland
Liechtenstein **Active**
Norway **citizens fund**

acceptare socială a pedepselor corporale și a tratamentelor umilitoare asupra copiilor, încălcări grave ale drepturilor lor la protecție și sănătate.

Persoană de contact: **Mihaela Dinu**, manager proiect, **telefon 0723276350** / email - mihaela.dinu@salvaticopiii.ro.

Despre Programul Active Citizens Fund România

Programul Active Citizens Fund România este finanțat prin Granturile SEE 2014-2021. Obiectivul general al Granturilor este de a reduce disparitățile economice și sociale și a consolida relațiile bilaterale dintre cele 15 state beneficiare și statele donatoare (Islanda, Liechtenstein, Norvegia). Programul este administrat de către consorțiul compus din Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, Fundația pentru Parteneriat, Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi, Fundația PACT și Frivillighet Norge, care acționează în calitate de Operator de Fond desemnat de către FMO – Oficiul Mecanismului Financiar al Granturilor SEE și Norvegiene. Active Citizens Fund România vizează consolidarea societății civile și a cetățeniei active și creșterea capacității grupurilor vulnerabile. Cu o alocare totală de 46.000.000 euro, programul urmărește dezvoltarea pe termen lung a sustenabilității și capacității sectorului societății civile, intensificând rolul său în promovarea participării democratice, a cetățeniei active și a drepturilor omului și consolidând în același timp relațiile bilaterale cu statele donatoare Islanda, Liechtenstein și Norvegia. Pentru mai multe informații despre Active Citizens Fund în România, vă rugăm accesați www.activecitizensfund.ro. Pentru mai multe informații despre Granturile SEE și Norvegiene, accesați www.eeagrants.ro.

Proiect derulat de:

